

SAADET PARTİSİ EKONOMİK İŞLER BAŞKANLIĞI

OCAK 2017 RAPORU

28.01.2017

AK Parti iktidarı Temmuz 2015’de başlayan ve gittikçe yoğunlaşan PKK Terör olayları ile uğraşırken ülkemiz 15 Temmuz 2016’da Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) içindeki Paralel Devlet Yapılanması (PDY)’na mensup bir grup çığının başlattığı bir başarısız darbe girişimine hedef oldu. Allah (c.c.)’a hamd olsun darbe girişimi bastırıldı. Darbe girişimi bastırıldıktan sonra ülkemizde üçer aylık sürelerle Olağanüstü Hal ilan edildi. Olağanüstü Hal uygulamaları çerçevesinde hazırlanan Kanun Hükmünde Kararname (KHK)’lerle kamuda çalışan binlerce insanın işine son verildi, soruşturmalar oldu, tutuklamalar yapıldı ve halen de bu durum devam etmektedir. Kamudaki bu uygulama özel sektörde de sürdürüldü. İnsanlar tutuklandı, iş yerleri kapatıldı.

Bu arada AK Parti **“Başkanlık Sistemine”** geçmek için hazırladığı Anayasa değişikliği metnini, MHP’nin destek vereceğini açıklaması üzerine, TBMM’ne sundu ve kavga dövüşle de olsa Anayasa değişikliği TBMM’de görüşüldü ve oylanarak kabul edildi. Cumhurbaşkanı’nın imzalamasından sonra Referandum süreci başlayacak.

15 Temmuz 2016’dan beri 65. Hükümet önce PDY ve PKK terör olayları ile, sonra da Anayasa değişikliği ile uğraştığı için dış dünyada olup bitenlerle ve ekonomi ile fazla ilgilenemedi. Yurt içinde ve Kuzey Irak’ta PKK eylemleri arttı. Güney komşumuz Suriye’de PYD/YPG güçleri Türkiye’nin daha önce kırmızı çizgimiz dediği **“Fırat’ın Batısı”**na geçti. PYD/YPG’nin bu faaliyetini önlemek üzere TSK tarafından **“Fırat Kalkanı Harekati”** düzenlendi. **Bu hareket 5 ayı aşkın bir süreden beri devam etmektedir.** Daha ne kadar devam edeceği de belli değildir.

Suriye’deki çatışmalar sürerken koalisyon güçleri tarafından Musul’u IŞİD militanlarının elinden kurtarmak üzere Irak’ta da bir sıcak çatışma alanı oluşturuldu. Türkiye de Irak’taki bu harekate katılma kararı aldı ve TSK Irak’taki koalisyon güçleri ile beraber Musul’u IŞİD militanlarından kurtarma operasyonuna fiilen katıldı. Halen Musul’daki operasyonlar da devam ediyor.

Bu arada 1974’den beri huzura kavuşmuş olan Kıbrıs’ta da birileri huzursuzluk çıkarmaya çalışıyor. KKTC’nin yöneticileri de maalesef bu oyuna geldi ve İsviçre’de yapılan görüşmelere katıldı. Bu durum Kıbrıs’ta yine sıkıntılı bir sürecin başlayacağını sinyalleri olabilir.

Diğer taraftan dış dünyadaki ekonomik gelişmeler özellikle ABD ekonomisindeki gelişmeler Türk ekonomisini çok etkiledi ve Türkiye’de döviz, Dolar ve Avro yükselişe geçti ve son haftalarda dolar **3.75-3.80 TL** aralığına yerleşti. ABD doları son 5-6 ayda yaklaşık 80 kuruş arttı. **Türkiye’nin 420 milyar dolar dış borcu vardır. Dolardaki 1 kuruşluk artış Türk ekonomisine 4.2 milyar TL yük getirmektedir. Bu durum dikkate alınırsa dolardaki 80 kuruşluk artışın Türk ekonomisine getirdiği yükün yaklaşık 340 milyar TL olduğu hesaplanabilir. Bu ağır yükün özel sektöre maliyeti ise yaklaşık 230 milyar TL’dir.** Dolardaki artışı frenlemek amacı ile TC Merkez Bankası

(MB) devreye girdi ve bazı önlemler aldı. Bu meyanda 24.01.2017'de MB PPK'ü toplanarak faiz koridorunun üst bandını 75 baz puan, borç verme faiz oranını da 100 baz puan artırdı.

Bütün bu sıkıntılar yaşanırken 20.07.2016 da Kredi Derecelendirme Kuruluşlarından Standart end Poors, 23.09.2016'da da Moodys Türkiye'nin kredi notunu düşürdüler. 27 Ocak 2017 Cuma günü Kredi Derecelendirme Kuruluşu **Fitch'in de Türkiye'nin kredi notunu açıklaması beklenmektedir.** Dileğimiz o ki, hiç değilse Fitch ülkemizin kredi notunu düşürmesin. Zira işsizlik artıyor, enflasyon yüksek seyrediyor, büyüme hızı azalıyor, döviz yükseliyor, ihracat azalıyor, dış ticaret açığı ve cari açık artıyor. Kısaca ekonomik veriler olumsuz yönde seyrediyor. Bu tabloya eğer bir de kredi notunun düşürülmesi eklenirse Türk ekonomisinin sıkıntıları artar.

Saadet Partisi olarak halkımızın refah içinde mutlu, huzurlu bir hayat sürmesini istiyoruz. Bunu sağlayacak olanlar ülkemizi yöneten idarecilerdir. Demokrasilerde yöneticileri halk seçer. Biz halkımızı bilgilendirerek onun ülke gerçeklerini öğrenmesini ve seçimlerde Saadet Partimize oy vermesini temin etmeye çalışıyoruz. Bu yüzden Saadet Partisi olarak biz her an seçim olacakmış gibi seçimlere hazırlanıyoruz. Partimizin seçimlerde başarılı olabilmesinin yolu "**Söylem Birliğinin**" sağlanmasından geçer. Söylem birliğinin sağlanması için de partimiz adına konuşacak tüm kardeşlerimizin aynı ekonomik verileri kullanması şarttır. Bu birliğin temin edilmesi amacıyla Ekonomik İşler Başkanlığı olarak her ay bir rapor hazırlıyoruz ve sizlerin istifadesine sunuyoruz. 24-25 Aralık 2016'da yapılan İl Başkanları ve İl Müfettişleri Toplantısında sizlerin istifade etmesi için kapsamlı bir rapor hazırlayıp sizlerin **e-mail** adreslerinize gönderdik. Aynı raporu partimizin web sitesine (www.saadet.org.tr ana sayfadaki **Raporlar-Sunumlar** kısmı) de koyduk. Sayfa sayısı fazla olduğu için Aralık 2016 raporunun bastırılması düşünüldü. Tanıtma Başkanlığımız raporumuzun kitapçık olarak basılması için gerekli çalışmaları sürdürmektedir. Bu ayki raporumuzda da temel ekonomik büyüklüklerle ilgili bilgileri ve kısa değerlendirmelerimizi sizlerin bilgilerinize sunuyoruz.

1- İşsizlik. TÜİK tarafından yayınlanan verilere göre, **Ekim 2016'da işsizlik oranı yine çift haneli rakamlarda seyretmiş ve % 11.8 olmuştur. Sayısal olarak 3.647.000 insanımız işsizdir. Eylül 2016'da % 11.3 olan işsizlik oranı Ekim'de % 11.8 olmuştur.** Yani işsizlik oranı son bir ayda % 0.5 artmıştır.

2015 yılının Ekim ayındaki işsizlik oranı % 10.5 idi. Bu oran 2016 yılının Ekim ayında % 11.8 olmuştur. Yani Ekim 2016'da işsizlik oranı bir yıl öncesine göre % 1.3 artmıştır. Dileğimiz 2016 yılının tamamında işsizlik oranının düşmesidir.

Eylül 2016'ya göre Ekim 2016'da genç nüfustaki işsizlik oranı yükselmiştir. Eylül 2016'da % 19.9 olan genç nüfustaki işsizlik oranı Ekim 2016'da % 21.2 olmuştur. Ekim 2015'de % 19.3 olan genç nüfustaki işsizlik oranı da Ekim 2016'da % 21.2 olmuştur. Yani Ekim 2016'da genç nüfustaki işsizlik oranı hem aynı yılın bir ay öncesine göre, hem de bir yıl öncesinin aynı ayına göre artmıştır.

2- Enflasyon (TÜFE). 2016 yılı Aralık ayında enflasyon (TÜFE) bir önceki aya göre **% 1.64 arttı.** Yıllık enflasyon da **% 8.53** olarak gerçekleşti. Enflasyondaki artış tüm toplum kesimlerini çiftçi, işçi, memur ve emeklilerimiz ile esnafımızı etkilemektedir. İktidar enflasyon konusundaki hedefini maalesef geçmiş yıllarda tutturamamıştı. Bu yılda tutturamadı. Merkez Bankası 15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminden sonra yaptığı açıklamada **% 7.5 olan** 2016 yılı enflasyon hedefini değiştirmediyini

açıkladı. 65. hükümetin 2016 yılı bütçesi yapılırken öngörülen % 7.5'lik enflasyon hedefini gerçekleştirmesini dilerdik. Ancak **2016'da akaryakıtta (motorin ve benzin) litre başına yapılan 20-25 kuruşluk ÖTV zamları ve daha sonraki aylarda, (en son 13 Ocak 2017) döviz kurlarında meydana gelen artış bahane edilerek yapılan zamlar** fiyatların artmasına dolayısı ile enflasyonun yükselmesine sebep oldu ve **yıllık enflasyon % 8.53 olarak gerçekleşti.**

3- Büyüme. TÜİK tarafından 2016 yılı GSYH'nın 3. çeyrek rakamları yeni hesaplama yöntemine göre açıklandı. İlk iki çeyreğe ait rakamlar da yeni yöntemle hesaplanıp açıklandı. Yeni yöntemle göre **1. ve 2. çeyrekte % 4.5 olan büyüme hızları 3. çeyrekte % -1.8'e düşmüştür.** Yani 3. çeyrekte Türk ekonomisi küçülmüştür. Senenin 3 çeyreğindeki veya ilk **9 aylık dönemdeki büyüme hızı % 2.6'dır.** Temennimiz GSYH'nın yüksek olması. Ama ekonomik görünüm GSYH'da azalmanın devam edeceği şeklinde. İktidar tarafından bu gerçek fark edilmeye başlanmış olacak ki, 2016 yılı bütçesi yapılırken **% 4.5 olarak öngörülen 2016 yılı büyüme oranı revize edilerek % 3.2'ye düşürülmüştür.**

Türk ekonomisi 2015 yılında iyi bir performans gösterememişti ve dolar bazında cari fiyatlarla 2014 yılında **799.4 milyar dolar** olan GSYH 2015 yılında **720 milyar dolara** düşmüştü. Aslında 2016 yılının 3. çeyreğinde yeni yöntemle göre hesaplanan büyüme oranının azalması dolar bazında cari fiyatlarla GSYH'nın düşmesi demektir.

Eski yöntemle göre hesaplanan **2014 yılındaki 10.395 dolarlık kişi başına GSYH 2015 yılında 9.261 dolara** düşmüştü. **Eğer aynı yöntemle göre hesaplanırsa 2016 yılında kişi başına düşen GSYH 9.261 doların da altına düşecekti. Ancak hesaplama yöntemi değiştirilince kişi başına GSYH miktarı 2016 yılında yükselmiş olarak hesaplanacaktır.** Aslında 2015 yılına göre vatandaşımızın geliri artmadı, bilakis azaldı. Ama AK Parti iktidarı tarafından hesaplama yöntemi değiştirilerek vatandaşımızın geliri yükselmiş gösterilecek.

4- Faiz. 2016 yılı bütçesinden **faize 50.2 milyar TL** ödeme yapılmıştır. 2002'den 2016 yılı sonuna kadar olan **14 yıllık sürede** bütçeden yapılan faiz ödemelerinin toplam miktarı **701.3 milyar TL'dir.** Bu demektir ki, bütçeden **yıllık ortalama 50.1 milyar TL** faiz ödemesi yapılmıştır. Mayıs 2016'dan beri faiz oranlarını düşürme gayreti içinde olan TC MB da 24.11.2016'da yapılan PPK Toplantısında haftalık repo faiz oranını 50 baz puan yükseltmişti. Aralık 2016'daki toplantısında faiz oranlarında değişiklik yapmayan TC MB ekonomideki kötü gidişi özellikle dolardaki hızlı yükselişi frenlemek amacıyla 24 Ocak 2017'de yaptığı PPK toplantısında **faiz koridorunun üst bandını % 8.50'den % 9.25'e yükseltti. Borç verme faiz oranını da % 10'dan % 11'e artırdı.** 15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminden sonra tahvil piyasasındaki faiz oranları da artmaktadır. **15 Temmuz 2016 öncesi % 8.5-9.0 düzeyinde** olan tahvil piyasasındaki faiz oranı **şu günlerde % 11'in üzerinde seyretmektedir.** Unutulmamalıdır ki, faizdeki bu artış Türkiye'nin faiz ödemelerinin artmasına sebep olacaktır.

5- Borçlar. Hazine Müsteşarlığı'nın verilerine göre, Türkiye'nin Toplam Borcu (dış borç+iç borç) sürekli artmaktadır. Ülkemizin 2002 ile 2015 yıllarındaki borç durumu ile 2016 yılının 3. çeyreğinin sonundaki (Ocak-Eylül) borç durumu şöyledir:

Yıl	Dış Borç (Milyar Dolar)	İç Borç (Milyar TL)	İç Borç* (Milyar Dolar)	Toplam Borç (Milyar Dolar)
2002	129.6	155.2	102.6	232.2
2015	397.7	474.2	173.0	570.7
2016 (3 çeyrek)	416.7	500.9	167.0**	583.8

*TL olarak verilen iç borç döviz kuruna bölünerek tarafımızdan hesaplanmıştır.

** Dolar kurundaki aşırı yükselmeye dolayı dolar bazında İç Borç azalmıştır.

Görüldüğü gibi, Türkiye'nin toplam borcu yıldan yıla artmaktadır. Bu borç artışı bizleri endişelendirmektedir. 15 Temmuz 2016'dan sonra döviz fiyatlarında meydana gelen yükselme, durumu daha vahim bir hale getirmektedir. Evet, yazının baş kısmında bahsedildiği gibi, **dolar fiyatlarındaki 1 (bir) kuruşluk artış Türk ekonomisine 4.2 milyar TL ilave yük getirmektedir.** Bu durumun yetkililerce dikkate alınması ve gerekli önlemler alınarak bu gidişe dur denilmesi gerekir.

İç borçların tamamı kamuya aittir. Dış borçların bir kısmı kamu sektörüne (Merkez Bankası dahil), bir kısmı da özel sektöre aittir. Kamu sektörüne ve özel sektöre ait dış borçların 2002 ile 2015 yıllarındaki durumu ile 2016 yılının 3. çeyreğinin sonundaki (Ocak-Eylül) durumu şöyledir:

Yıl	Kamu Sektörüne ait Dış Borç (Milyar Dolar)	Özel Sektöre ait Dış Borç (Milyar Dolar)	Toplam Dış Borç (Milyar Dolar)
2002	86.5	43.1	129.6
2015	114.7	283.0	397.7
2016 (3 çeyrek)	123.0	293.7	416.7

Görüldüğü gibi, yıllar itibarıyla hem kamu sektörüne ait dış borç hem de özel sektöre ait dış borçlar artmış ve Türkiye'nin toplam dış borcu 2016 yılının ilk 3 çeyreği sonunda 416.7 milyar dolar olmuştur.

Türkiye'nin Kamu Borç Stoku yıldan yıla artmaktadır. Bu artış hem Kamu Brüt İç Borç Stoku'nda hem de Kamu Brüt Dış Borç Stoku'nda dolayısı ile Kamu Brüt Toplam Borç Stoku'nda meydana gelmektedir. 2002 ile 2015 yıllarındaki Türkiye'nin Kamu Brüt Toplam Borç Stoku ile 2016 yılının 3. çeyreği sonundaki Kamu Brüt Toplam Borç Stoku şöyledir:

Yıl	Kamu Brüt İç Borç Stoku (Milyar TL)	Kamu Brüt Dış Borç Stoku (Milyar TL)	Kamu Brüt Toplam Borç Stoku (Milyar TL)
2002	155.2	101.6	256.8
2015	474.2	247.8	722.1
2016 yılı (3 çeyrek)	500.9	262.2	763.1

Görüldüğü gibi, Kamu Brüt Toplam Borç Stoku 2015 yılına göre 2016 yılının ilk dokuz ayının sonunda 41.0 milyar TL artışla 763.1 milyar TL olmuştur.

6- Dış Ticaret. Son iki yılda Türkiye'nin ihracat ve ithalatı azalmakta, dış ticaret açığı ve cari açığı ise yüksek seyrini sürdürmektedir. Türkiye'nin 2002 ile 2015 yıllarındaki dış ticaret durumu ile cari açık

rakamları ve 2016 yılının da ilk 11 ayına (Ocak-Kasım) ait ihracat ve ithalat rakamları ile cari açık rakamları şöyledir:

Yıl	İhracat (Milyar Dolar)	İthalat (Milyar Dolar)	Dış Ticaret Açığı (Milyar Dolar)	Cari Açık (Milyar Dolar)
2002	36.1	51.6	-15.5	-0.6
2015	143.8	207.2	-63.4	-32.2
2016 (Ocak-Kasım)	129.8	180.2	-50.4	-28.6

Gerek 2002’de ve gerekse 2015’de ithalat ihracattan fazladır ve her iki yılda da dış ticaret açığı vardır. Bu durum, bu iki tarih arasındaki diğer yıllar için de söz konusudur. **2016 yılının ilk on bir ayında 50.4 milyar dolarlık dış ticaret açığı vardır.**

2002’de 0.6 milyar dolar olan cari açık 2015’de 32.2 milyar dolar gibi oldukça yüksek bir düzeyde gerçekleşmiştir. Bu iki tarih arasındaki diğer yıllarda da cari açık söz konusudur. **2016 yılının ilk on bir ayında 28.6 milyar dolar cari açık vardır.** MB verilerindeki 2015 yılı ile 2016 yılının ilk on bir aylık dönemleri karşılaştırıldığında; 2016’nın ilk 11 aylık dönemindeki cari açığın 2015 yılının aynı dönemindeki cari açıktan 1.4 milyar dolar daha yüksek olduğu görülür ki, bu durum Türk ekonomisinin iyi gitmediğinin işaretidir. Yine MB’nın verilerine göre, **Kasım 2016’da 1 yıllık (Aralık 2015-Kasım 2016) cari açık 33.7 milyar dolardır.** Bu da 2015 yılı cari açığından 1.4 milyar dolar daha yüksektir.

Ülke ekonomileri değerlendirilirken ihracatın fazla olması, ithalatın ise az olması arzu edilir. Dış ticaret açığı ve cari açığın olması arzu edilmez. Hele hele cari açığın çok yüksek olması hiç istenmez. Ama Türkiye’yi yöneten iktidarlar maalesef cari açığı ortadan kaldırıp, cari dengenin sağlanmasında bir türlü başarılı olamıyorlar.

7- Bütçe Değerlendirmeleri. Maliye Bakanlığı tarafından 2016 yılı Aralık ayına ait bütçe harcamaları yayınlandı. Böylece 2016 yılı bütçesine ait yıllık değerler açıklanmış oldu. Sayın Maliye Bakanı da konu ile ilgili basın açıklamasını yaptı. **Toplam 570.5 milyar TL olarak öngörülen 2016 yılı bütçe giderleri 583.7 milyar TL olarak gerçekleşmiş oldu. Faiz ödemeleri için 2016 yılı bütçesinden 50.2 milyar TL harcandı. 2016’da Bütçe açığı 29.3 milyar TL’dir. Yatırımlar için 2016 yılında harcanan para 59.4 milyar TL’dir. 2016’da Yatırımlar için bütçede ayrılan ödenek miktarı 51.8 milyar TL idi.** Bu miktar esas alınırsa yapılan harcamaların başlangıç ödeneğinden fazla olduğu söylenebilir. Ama unutmamak gerekir ki Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde yatırıma ayrılan paranın 50-60 milyar TL değil, 100-120 milyar TL gibi daha yüksek miktarda olması gerekirdi.

TBMM’de kabul edilen **2017 yılı bütçesinde giderler 645.1 milyar TL’dir. Bu bütçenin de 57.5 milyar TL’si faize ayrılmıştır. 46.9 milyar TL açık vermesi öngörülen 2017 yılı bütçesinde yatırımlar için ayrılan para 66.2 milyar TL’dir.** Kısaca 2017 yılı bütçesi de “denk bütçe” değildir, “borç ve faiz” ödeme bütçesidir. Yatırımlara ayrılan para da azdır.

Prof. Dr. Latif ÖZTEK
Genel Başkan Yardımcısı
Ekonomik İşler Başkanı